

Authorized Economic Operatör (AEO)'dan yetkilendirilmiş yükümlü statüsü (YYs)'ne tedarik zinciri güvenliği

"Yetkilendirilmiş Yükümlü"; Gümrük Bakanlığı'nca; gümrük yükümlülüklerini yerine getiren, kayıt sistemi düzenli ve izlenebilir olan, mali yeterlilik, emniyet ve güvenlik standartlarına sahip bulunan, kendi oto kontrolünü yapabilen, güvenilir firmalara gümrük işlemlerinde bir takım kolaylık ve imtiyazlar sağlayan uluslararası bir statü şeklinde tanımlanmaktadır."

Mete YAZMAN / Özel Güvenlik Müşaviri

Mete YAZMAN

Uygulama, "Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği"nin 21 Mayıs 2014 tarihinde yayınlanması ile başlamış ve Mart 2018 tarihi itibarı ile de 260'dan fazla firmanın başvurusu onaylanmıştır. Yetkilendirilmiş Yükümlü Uygulaması (YYs), aslında Dünya Gümrük Teşkilatı tarafından geliştirilen ve 2008 yılından itibaren uygulanmaya başlanan Authorized Economic Operator (AEO) uygulamasının ülkemizdeki uzantısıdır. Dünya Gümrük Teşkilatı (WCO), uluslararası "tedarik zinciri" uyumluluğunu sağlamak, maksadıyla WCO SAFE (Emniyet ve Güvenlik konusunda Standartlar) çerçevesinde, hava ve deniz taşımacılığı standartları ile ISO 28.001 tedarik zinciri güvenlik standartlarının entegre edilmesi ile tedarik zincirini oluşturan üye

ülkeler tarafından kullanılabilircek bir standart ortaya koymuştur.

Uluslararası tedarik zinciri için oluşturulan ilk güvenlik standardı güvenlikte milat olarak kabul edilen Dünya Ticaret Merkezi saldırısının hemen akabinde USA gümrüğü tarafından uygulanmaya başlanan C-TPAT'dir. Amerikan gümrüğü bu standart ile ülkesine doğru yapılan her ticari faaliyette gerekli emniyet tedbirlerinin alınmış olduğunu sorgularken diğer ülkelere doğru yapılan faaliyetler için herhangi bir tedbir almayı da umursamıyordu.

Dünya Gümrük Teşkilatının AEO uygulamasını hayata geçirmesindeki en önemli faktör, diğer ülkelerin USA Gümrük yönetimi tarafından yapılan bu tek yönlü uygulamanın yarattığı rahatsızlığı ortadan kaldırmak ve "tedarik zinciri" güvenliğini tüm üye ülkeleri kapsayacak şekilde sağlamaktır.

AEO hiçbir şekilde yoruma ya da tereddüde yer vermeyecek şekilde bir "güvenlik standardı"dır. Ancak; kurallar oluşturulurken, tedarik zincirindeki uluslararası oyuncular arasında uyumu sağlamak, bu işi doğru yapan oyunculara avantaj sağlayarak diğerlerinin de kalitesini arttırmaya teşvik etmek ve tedarik zinciri akışını rahatlatmak için şirketin güvenilirliği, finans sistemi, gümrük işlemleri, elektronik bilgi güvenliği ile ilgili kriterler de standart "güvenlik" kriterlerine ilave edilmiştir.

Bu noktada maalesef ülkemizde tüm "uluslararası standartlara" yapılan uygulama karşımıza

çıkılmaktadır. Aslında ISPS Kod, C-TPAT, TAPA, AEO gibi uluslararası güvenlik standartlarının amacı, uygulayan kurum, kuruluş veya firmalardaki standartları göstererek "hizmet kalitesinin yükselmesini" sağlamaktır.

Ama biz herhangi bir tesisimizde bu standartlardan herhangi birini kullanmamız gerektiğinde standartlarda belirtildiği şekilde mevcut sistemi geliştirerek hizmette kalite sağlamak yerine mevcut sistemimizi bu standartlara göre nasıl yorumlans da standarta uygun olduğumuzu deklare ederiz diye uğraşyoruz. Çoğu zaman yapılan düzenlemeler, bu disiplinin sıhhatli olarak hayata geçirilmesi için gerekli alt yapıyı sağlamaktan uzak olmaktadır.

YYs'nin nasıl uygulanacağı konusunda açıklama sağlayan YYs soru formu hazırlama rehberi 41nci soru kapsamında; "firmanın işlemlerinde tedarik zinciri güvenliği ve gümrük işlemleri hususlarında bilgi ve tecrübe sahibi tüzel kişilerden düzenli olarak danışmanlık hizmeti alınması veya bünyesinde istihdam etmesi işaret edilmekle birlikte bu konuda "gümrük müşavirleri" adres verilmektedir.

Gümrük işlemlerinin yerine getirilmesi veya bu konuda başvuru noktası olarak gümrük müşavirlerinin adres gösterilmesi muhakkak ki çok doğrudur. Ancak; "Tedarik Zinciri Güvenliği" konusundaki desteğin de tedarik zinciri güvenliği vizyonuna sahip güvenlik danışmanlarından destek alınması gerektiği de bir gerçektir. (ISO 28.001 veya ISPS Kod Eğitim almış ya da deneyime sahip) Özellikle YYs için yayınlanmış EK-2 soru formuna baktığımızda kriterlerin oldukça sadeleştirilerek

SORU 41

Firmanız, işlemlerinde tedarik zinciri güvenliği ve gümrük işlemleri hususlarında bilgi ve tecrübe sahibi tüzel kişilerden düzenli olarak danışmanlık hizmeti almakta veya bünyesinde bu nitelikleri haiz kişiler istihdam etmekte midir? Açıklayınız.

AMAÇ

Bu soruda, firmanın, tedarik zinciri güvenliği ve gümrük işlemleri konusunda bilgi ve tecrübeli kişiler çalıştırarak veya bu konularda deneyimli tüzel kişilerden danışmanlık hizmeti alarak gümrük işlemlerini profesyonel bir şekilde yürütmesi amaçlanmaktadır. Bu sayede eşya ile ilgili gümrük yükümlülüğünün doğru biçimde yerine getirilmesi hedeflenmektedir.

SAĞLANMASI BEKLENEN HUSUSLAR

- Firmanın bünyesinde gümrük ve tedarik zinciri güvenliği konusunda bilgi ve tecrübeli personel istihdam etmesi ya da tedarik zinciri güvenliği ve gümrük işlemleri hususlarında bilgi ve tecrübeli kişilerin istihdam edildiği danışmanlık firmalarından düzenli hizmet alması,
- Başvuru sahibi firmada veya hizmet alınan danışmanlık firmasında istihdam edilen bu kişilerin gümrük müşavirliği izin belgesi/yetkilendirmiş gümrük müşavirliği yetki belgesine sahip olması veya en az 2 yıl yönetici konumunda olmak üzere en az 6 yıl gümrük işlemleri ile ilgili birimlerde çalışmış olması ve gümrük işlemleri konusunda eğitim aldığı/belgelemesi.

6. TESİS GÜVENLİĞİ

TESİS: _____

6.1. Sıra Güvenliği

6.1.1. Tesislerinizin dış sınırları aşağıdaki şekilde kapıya/bağcıları ile korunmaktadır. Açartlıyınız.

- a) Duvar
 b) Demir parmaklık
 c) Tel örgü
 ç) İki teli örgü
 d) Çit

SORU 51

Tesislerinizin dış sınırları ne şekilde korunmaktadır? Açıklayınız.

AMAÇ

Bu soruda, tesisin bulunduğu yer ve işlem hacmi vb. kendine özgü durumları itibarıyla, tesisin dış sınırlarını izmitli kişilerle engelleyecek şekilde korunması amaçlanmaktadır.

SAĞLANMASI BEKLENEN HUSUSLAR

- Tesislerin dış sınırlarının bulunduğu yer ve coğrafyaya uygun şekilde ve yükseklikte izmitli kişilerle engelleyecek şekilde (demir duvar, demir parmaklık, tel örgü vb.) korunması gerekir olması.
- Dış sınırların uygun yöntemle izmitli olması (örn. nöbetçi, bekoj köpeği, hareket sensörü veya kapalı devre kamera sistemlerinin bulunması vb.)

ÖRNEK

İşlem hacmi ve tesis büyüklüğü açısından küçük ölçekte olan KYZ firması tesis dış sınırlarının güvenliğini duvar ve bekoj köpekleriyle sağlamaktadır.

DİKKATI

Gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması Yönetmeliğünde belirtilen güvenli alanlar yerine gümrüklemeye, izmitli alana veya izmitli gözetimci işlemlerinin yapılmasında kullanılan alanlarda veya korumada belirlenen eşyaların bakımlı bir tarzda depolanması, bekletilmesi gibi yerler güvenli alan olmamaktadır. Bu alanların sorularda belirtilen koşulları karşılamadığı gözetim alan şartlarından bahşılması olarak anlaşılmaktadır.

basit bir kullanım sağlandığı, ancak alınması gereken tedbirlerle ilişkin de standart veya adres gösterilmediği görülmektedir.

Bir örnek vermek gerekirse; fiziki güvenlik tedbirlerinin ilk adımı olan çevre güvenliği ile ilgili olarak soru formu aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Burada herhangi bir standart belirtilmediği gibi bir başvuru adresi de verilmemiştir. Bu maddenin uygulanması ile ilgili olarak başvuru rehberindeki açıklama ise yine somut kriterler vermekten uzaktır.

Aynı konuya WCO tarafından hazırlanan kontrol formunda baktığımızda ise ISO 28.001 tedarik zinciri güvenliği standardı ve ISPS Kod (uluslararası gemi ve liman tesisi güvenliği kodu) adres gösterilmektedir ki bu iki doküman da alınması gereken önlemler ve kriterler konusunda gerekli açıklamayı yapmaktadır.

6.1.1. Sıra Güvenliği (Dış Sınırlar)			
1	2	3	4
1	Tesisin dış sınırlarını izmitli kişilerle engelleyecek şekilde (demir duvar, demir parmaklık, tel örgü vb.) korunması gerekir olması.	Her tesisin dış sınırlarını izmitli kişilerle engelleyecek şekilde (demir duvar, demir parmaklık, tel örgü vb.) korunması gerekir olması.	Her tesisin dış sınırlarını izmitli kişilerle engelleyecek şekilde (demir duvar, demir parmaklık, tel örgü vb.) korunması gerekir olması.

Zaten “tedarik zinciri güvenliği” konusunda uzmanlaşmış bir güvenlik danışmanı;

- Tesisin çalışma alanı,
- Kurum kültürü,
- Belirlenmiş riskleri,
- Fiziki ve coğrafi koşullar,
- Demografik yapıyı göz önüne alarak alınması gereken;
- Fiziki güvenlik tedbirlerini,
- Güvenlik konseptini,
- Güvenlik prosedürlerini belirleyerek tesisin tedarik zinciri içindeki zayıf halka olmasını önleyecektir.

Ne dersiniz artık “Her Türk asker doğar, güvenlikten de anlar” anlayışını bırakıp güvenlik işini profesyonellerine bırakmanın zamanı gelmedi mi?

